

Høringsinnspill fra Nord universitet og Nordlandsforskning til Meld.St.19 (2016-2017) Opplev Norge – unikt og eventyrlig

DETTE MÅ TIL FOR Å GJØRE NORSK REISELIV TIL EN FREMTIDSMÆRING I HELE NORGE – I ALLE LANDETS FYLKER

Innledning

Nord universitet og Nordlandsforskning har lenge sett fram til framleggelsen av den nye reiselivsmeldingen. Gjennom betydelige forskningsprosjekter som «Opplevelser i nord» som vi leder har norske og internasjonale forskere sammen med reiselivsnæringen utviklet ny og nyttig kunnskap for utvikling og vekst. Behovet for forskning og kunnskap og samarbeid mellom bedrifter og forskere erkjennes også gjennom hele meldingen. Flere eksempler på at dette er velen å gå nevnes som for eksempel i kap. 5 i meldingen:

- «I samarbeid med bedriftene i prosjektet (Opplevelser i nord) har forskerne kommet langt i å få en bedre forståelse av hva innovasjon i reiselivsnæringen er og hvordan dette leder til nye og forbedrede opplevelser, utvikling og verdiskaping i bedriften» (s:96).
- «Samarbeid mellom næringsaktører, offentlige myndigheter og FoU-miljøer er viktig for å sikre innovasjon og utvikling og en målrettet satsing mot en bærekraftig reiselivsutvikling. Klyngen Innovative Opplevelser og forskningsløftet Opplevelser i Nord viser at det er mulig å få til relevant og praktisk kunnskapsutveksling som gir effekt.» (s:99)

Eksempelene illustrer godt at forskning er en sentral innsatsfaktor for en vellykket utvikling for reiselivsnæringen og gir et godt grunnlag for ytterligere konkretisering av tiltak i dialog med Regjering og Storting. Meldingen følger imidlertid i liten grad opp temaet i form av forslag til satsinger og tiltak. Vi ønsker derfor å komme med et innspill da vi mener denne næringen som andre næringer er avhengig av strategisk forskningsinnsats for å bli den framtidsnæringen alle ønsker. Reiselivet er en betydelig næring med 160 000 ansatte (9 prosent av sysselsettingen). I en tid hvor vi trenger flere arbeidsplasser over hele landet og reiselivet har størst sysselsetningsvekst av alle private næringer, vil stortinget/politikerne gjennom en tydelig kunnskapsbasert satsing kunne bidra til at fremtidsmulighetene styrkes og realiseres i alle landets fylker. I det videre vil vi fremme noen begrunnede forslag til hva vi mener må iverksettes av tiltak.

Kunnskap gir konkurransefortrinn

Kunnskapsbasert kompetanse bidrar til å skape konkurransebarrierer. Det gjelder alt fra viten om hvordan man skaper en opplevelse, foredler og bruker materialer til innsikt i organisering, produktpakking og markedsføring. – med andre ord kunnskap som gir virksomheten viktige fordeler i konkurransen med andre virksomheter. Å skape slike barrierer er helt nødvendig i et høystland som Norge hvor en ikke kan konkurrere på pris.

Reiselivet må tilby interessante opplevelser og produkter av høy kvalitet som noen er villige til å betale godt for. En reiselivsbedrifts evne til å utvikle slike opplevelser og produkter er ikke bare avhengig av endringsarbeid og kundetilpasning i egen bedrift, men er også avhengig av velfungerende infrastruktur og gode lokalsamfunn. Bedriften må også ha tilgang på ny kunnskap gjennom et velfungerende innovasjonssystem for å kunne lykkes. Slik legges grunnlaget for økt sysselsetting, bedre lønnsomhet og god tilpasning.

I forskningsprosjektet "Opplevelser i Nord" ser vi konturene av det nye kunnskapsbaserte og innovative norske reiselivet, basert på opplevelser av høy kvalitet og med profesjonelle næringsdrivende som arbeider med helårsturisme. Men dette kommer ikke av seg selv. Framtidsnæringer løftes fram av innovative entreprenører, aktive bransjeorganisasjoner og med massiv offentlig innsats – bare tenk på hvor mange offentlige kroner som har bidratt til dagens havbruksnæring.

For å nå ambisjonen om reiselivet som en kunnskapsbasert, innovativ framtidsnæring viser vår forskning at minst tre tiltak må iverksettes:

Nasjonal strategi for reiselivet

For det første må det utvikles en nasjonal strategi for reiselivet – Reiseliv 21. Andre næringer har tunge nasjonale strategiske satsinger, for eksempel HAV21-FoU-strategi for en havnasjon av format, og OG21 for olje og gassnæringene. Her brukes store forskningsmidler for å kunne «løse framtidens utfordringer».

Gjennom samarbeid mellom bedrifter, universitet, forskingsinstitusjoner og forvaltningen samler en seg om en felles nasjonal strategi for det aktuelle området. Dette må også gjøres for reiselivet. Sammen med representanter for alle deler av reiselivsnæringen bør næringsministeren ta initiativ til og utvikle en nasjonal strategi for reiselivet–Reiseliv 21.

Egne forskningsprogram og tilpassede forskningsvirkemidler

For det andre må en få på plass egne forskningsprogram. Andre seriøse næringer har blitt og blir utviklet gjennom betydelig forskningsinnsats med egne forskningsprogram. For reiselivet finnes det ikke tilsvarende ordninger.

Mangel på kunnskap reduserer næringens muligheter for utvikling og verdiskaping. Det gjør og at den oppfattes som lite seriøs sammenlignet med og i konkurranse om oppmerksomheten med andre næringer.

Reiseliv og kreative- og kulturbaserte næringer når heller ikke opp i store nasjonale satsinger som for eksempel Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) som er tilpasset teknisk- og naturvitenskaplige næringer. For å bøte på disse åpenbare manglene bør en etablere et langsiktig forskningsprogram for reiselivsnæringen på minimum 50 millioner kroner per år over en 10-års periode og tilpasse Forskningsrådets virkemidler til reiselivsnæringen.

Styrke innovasjonssystemet

For det tredje må innovasjonssystemet styrkes. Det er behov for kontakt og samhandling mellom næringen, kunnskapsmiljøer og myndigheter. Vi må å stimulere til tverrfaglig kunnskapsbygging og relevant utdanning. NOVADIS–Norsk forskningscenter for opplevelsesbasert reiseliv, ble etablert i 2011. Resultatene så langt er oppløftende, men for å ivareta og videreutvikle denne knutepunktfunksjonen mellom opplevelsesbasert reiseliv, virkemiddelapparat og FoU er det behov for ressurser som kan sikre en permanent struktur.

Reiseliv har mulighet til å bli en framtidsnæring i verdensklasse. Tiltakene presentert her vil styrke reiselivets konkurransekraft, bidra til å skape og trygge arbeidsplasser, høyne næringens status og bidra til at norsk økonomi får nye bein å stå på. I en tid med sterk nedgang i oljenæringen bør en slik satsing være særlig aktuell.

Opplevelser i Nord - et forskningsprosjekt for og med reiselivet (www.opplevelserinord.no)

I forskningsprosjektet er hovedoppmerksomheten rettet mot hvordan reiselivsbedriftene kan oppnå større verdiskaping gjennom innovasjon og tilegnelse av kunnskap og kompetanse om kunder og opplevelsesskaping. Spørsmål som tas opp handler om innovasjon, læring, entreprenørskap, næringsutvikling, markedsføring, kundeperspektiv, verdiskaping, destinasjonsutvikling og organisering og ledelse innen service og opplevelsesorientert reiseliv.

Prosjektet drives av et konsortium med fem institusjoner koordinert av Handelshøgskolen ved Nord Universitet, UIT-Norges arktiske universitet, Nordlandsforskning, NORUT og Niblo. Med bidrag fra et 50 talls forskere fra inn- og utland, varighet på 8 år (2009-2017) og et budsjett på over 90 millioner kroner er Opplevelser i nord det største reiselivsforskningsprosjektet som er igangsatt i Norge per i dag og antakelig også en av de største på verdensbasis. Prosjektet er tildelt av Norges forskningsråd og finansiert av Kommunal- og moderniserings-departementet.

Vennlig hilsen

Bjørn Olsen
Rektor
Nord universitet

Iselin Marstrander
Adm. direktør
Nordlandsforskning